

EFEKTIVNOST PROVOZU SAUN

V srpnu 2002 došlo v naší republice opakovaně ke katastrofálním povodním, které poničily nejen vesnice a menší města, ale i celé čtvrti velkých měst v západních a jižních Čechách, a na celém toku Vltavy i Labe. Bohužel při těchto povodních bylo znehodnoceno mnoho regeneračních a rekondičních zařízení nejen v oblasti tělovýchovy a zdravotnictví, ale i v lázních a zařízeních ubytovacího a hotelového typu. Mezi tato zařízení. Mezi tato zařízení patří i veřejné či podnikové sauny různých typů a velikostí. V nich došlo zaplavením buď k úplné destrukci vybavení, nebo k různým menším škodám spojeným s promáčením a znečištěním. Náprava vzniklých škod nebude snadná a krátkodobá, protože v současné době jsou na řadě především činnosti související s nápravou škod na domech a bytech, a při obnovování průmyslové a hospodářské činnosti. Lze předpokládat, že regenerační a rekondiční zařízení přijdou na řadu až později, a bylo proto účelné, aby při nápravě vzniklých škod se uplatnila i opatření, která by zlepšila provozní a technickou úroveň těchto zařízení, a přispěla zejména ke snížení provozních nákladů a tím i ke zvýšení ekonomie provozu. K tomuto cíli směřují i náměty tohoto příspěvku.

A. ORGANIZACE PROVOZU

Dlouholeté zkušenosti ukazují, že sauna jako samostatný provoz může být efektivní jen tehdy, je-li využívána trvale na 60 - 80 %. Proto prvním předpokladem zefektivnění provozu je jeho důkladný rozbor, který by měl přinést podklady o tom, jaké je využití sauny během denního i týdenního provozu, v jednotlivých měsících i během celého roku. Ukazuje se, že ekonomicky nejvýhodnější je organizovat provoz pro skupiny návštěvníků na předplatné. Naopak nejhorších výsledků se dosahuje při provozu pro volně přichodící návštěvníky. Převládá-li provoz pro skupiny, pak provozní hodiny lze snadno přizpůsobit požadavkům návštěvníků.

B. SPOTŘEBA TEPLA

Potírna patří mezi prostory v sauně s největší spotřebou tepla, které se spotřebovává na ohřev potírny na provozní teplotu, na krytí tepelných ztrát stěnami, stropem, na ohřev vzduchu spojený s větráním, a na vlastní ohřev saunujících. Jaké jsou možnosti tuto spotřebu ovlivnit, a jaké měrné spotřeby tepla se v běžných saunách dosahují? V dobře konstruované a efektivně provozované potírně je spotřeba el. Energie mimo běžný otop objektu cca 20kWh na jednoho návštěvníka. U špatně projektovaných a špatně provozovaných byly zjištěny měrné spotřeby až 6 - 8 kWh. To bylo ovlivněno zejména malým využitím potírny se špatnou nebo nedostatečnou izolací potírny, nevhodnou konstrukcí větrání, a v neposlední řadě i morálně zastaralými topidly. Snaha o zefektivnění provozu sauny musí tedy vycházet z velmi důkladného rozboru a účinných opatření v rámci menší nebo větší reorganizace nebo rekonstrukce. Bohužel se dnes řešení efektivnosti často hledá ve zvyšování vstupného, což sice vede k okamžitému efektu, ale v delší perspektivě i k poklesu počtu návštěvníků a ke zhoršení ekonomie provozu.

C. TOPIDLA

V dřívějších dobách (do roku 1989) se u nás budovaly sauny velké, často s hodinovou kapacitou přes dvacet osob. Tyto velké sauny nejsou dnes obvykle dostatečně vytíženy, a mnohde byly účelně zmenšeny. V zásadě je výhodné, aby velké potírny byly rozděleny na dvě části s hodinovou kapacitou cca 12 - 14 a 6 - 8 osob. V případě menšího zájmu návštěvníků lze provozovat buď jednu potírnu nebo obě, což vede k velkým úsporám tepla. Pokud jde o topidla, zatím u nás ve veřejných saunách převažují velmi hmotná poloakumulační topidla z bývalého podniku Realistik K. Vary,

o příkonu 14 a 26 KW. S těmito topidly, která měla dlouhou životnost, byly doby ohřevu potírny na provozní teplotu 1,5 - 2,5 hod. S moderními přímotopnými topidly lze tuto dobu výrazně snížit na 0,5 - 1 hod., a tím snížit v potírně i ztráty do okolí.

D. TEPELNÁ IZOLACE POTÍRNY

Některé potírny mají nedostatečnou tepelnou izolaci, nebo se tato izolace dlouhodobým provozem znehodnotila, např. tepelná izolace použitá ve stěnách se částečně sesunula. Proto je třeba stav tepelné izolace posoudit a v rámci rekonstrukce ji opravit, vyměnit, nebo zesílit. Ve stěnách potírny se doporučuje tloušťka vláknité izolace 5 - 10 cm, ve stropě se tloušťka zvětšuje o 50%. Pro dlouhodobou životnost dřevěných konstrukcí ve stěnách a stropu má zásadní význam Al parotěsná zábrana, na jejímž kvalitním provedení závisí i její správná funkce. Pro tepelnou pohodu v potírně má velký význam i tepelná izolace podlahy, která bývá nejčastěji betonová, nebo dlaždicová. Ideálním řešením je tepelná izolace podlahy v kombinaci s podlahovým topením.

E. VĚTRÁNÍ

Potírna sauny musí být vhodně větraná, aby se z ní odváděly výpary z potu těl saunujících a voda přenesená z ochlazovny. V řadě saun je větrání vyřešeno špatně, a navíc neumožňuje regulaci. Přívod čistého vzduchu musí jít pod topidlo nebo za topidlo a odtah musí být na protilehlém místě potírny co nejnižší, obvykle pod úroveň spodní pryčny ve výšce cca 200 mm od podlahy. Odvětrání u stropu je zásadně chybné, zvyšuje totiž tepelné ztráty 2 - 2,5 násobně.

F. OCHLAZOVNA A SPRCHY

Do sprch je účelné přivádět samostatně teplou vodu ohřátou jen na 38 - 39° C, a výtok na teplou i studenou vodu opatřit "stop" ventily. Ochlazovací bazénky je účelné minimalizovat, nebo je nahradit sprchovým zařízením. S ohledem na úspory vody postačí ochlazovací bazénky s minimální hloubkou 50 cm /vhodný i pro děti /, o ploše min. 3 - 4 m čtvereční. Pro potírny s větší kapacitou osob se musí počítat s plochou bazénku 0,5 m čtverečního na jed-noho návštěvníka. Při výměně vody 10 % objemu bazénku za hodinu a vypuštění po provozu, jak vyžaduje platný hyg. předpis, lze v rámci rekonstrukce vodního hospodářství v saunách uspořit až 60 - 70 % vody.

G. ZÁVĚR

Z uvedeného rozboru vyplývá, že práce na zefektivnění provozu veřejné sauny jsou náročné především s hlediska přípravy a zpracování podkladů u provozovatele. Je velmi účelné, aby při zpracování podkladů pomohli kvalifikovaní odborníci s dostatečnými zkušenostmi se saunovým provozem, kteří by se mohli podílet i na rozhodování o nutnosti dílčího nebo celko-vého řešení rekonstrukce. Asociace pracovníků v regeneraci může zájemcům pomoci v rámci odborné komise pro sauny konzultací, případně kvalifikovaným znaleckým posudkem, a může doporučit i některé firmy, které mohou případnou rekonstrukci potírny kvalitně zajistit.